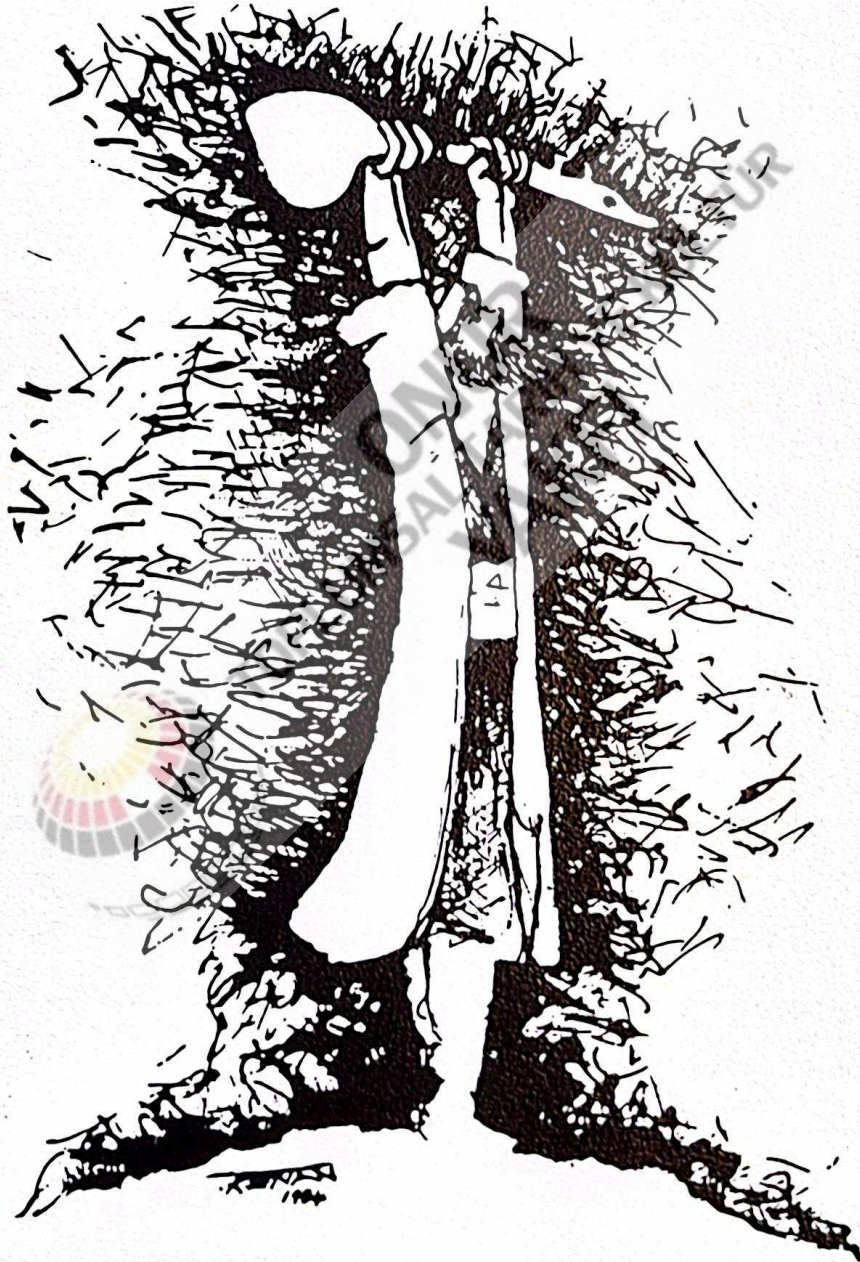

HALKOZANI

Bir memleketin türkülerini yapanlar
kanunlarını yapanlardan daha güçlüdürler.

KARGA KILAVUZ OLUNCA

Kirli tezgâhlar çalıştı
Karga kılavuz olunca
Kedi sirkeye alıştı
Karga kılavuz olunca

Soysuzlar boydan donandı
En ünlüsü kahramandı
Zurnada peşrev denendi
Karga kılavuz olunca

Kahraman aldı payını
Kedi terketmez huyunu
Şahladı ayak oyunu
Karga kılavuz olunca

Emekçi söylerde söyler
Kin duysun asalak beyler
Dostlara çevrildi yaylar
Karga kılavuz olunca

Emekçi

H A L K O Z A N I

Sorumlusu : EMEKÇİ
Yayınlayan : YABANEL YAYINLARI
Yazışma adresi : Oranienstr.188
1000 Berlin 36

SUNU

Halk Ozanı Dergisi 1987 yılına üçüncü sayısını yayınlıyarak giriyor.Nice yeni yıllara,nice yeni sayılara...

1986 yılında ülkemiz yoğun gelişmelere sahne oldu. Halkın ekonomik durumu gittikçe kötüleşirken,gelecek umudu yavaş yavaş kıpırdanmaya ve mücadeleye dönüşmeye başladı...İşçiler yürüyüşlerle,öğrenciler dernekler kurarak, aydınlar dergiler çıkartıp tartışma toplantıları düzenliyerek seslerini yükseltmeye ve duyurmaya başladılar.Yasaklar perdesi aralanarak umut ışıkları saçılır oldu ülkemizde...

xxx

Acı haber nedense tez yayılıyor.Gurbette ölüm daha mı acı ne?Uzun yıllar Bulgaristan'da yaşamış fakat yurdunu ve halkını hiç unutmamış ozan-yazar Fahri Erdinç'in yüreği çarpmaz oldu Aralık 1986 da.Onlarca eser bıraktı Fahri Erdinç halkına,yayınlanmış,yayınlanacak...

xxx

Arkadaşımız Mustafa Demir kahır,acıyı,sevinci,öfkeyi,hasreti,onuru,ihaneti...dile getirmiş ozanlarımızın yababel türküleri üzerine yazdı.Dergimiz sorumlusu Emekçi,Avusturalya'da düzenlenen konserlere Nizamettin Arıç ile birlikte katıldı.Emekçi sesimizi Avusturalya'ya duyurdu.Halk Ozanı köprüsü ta oralara uzandı.Ozan Kaygusuz ve Fedai ile söyleşiler yaptı,bize şiirlerini getirdi.Fedai'nin ilgiyle okunacağını umduğumuz söyleşisini bu sayımızda,Kaygusuz'unkini ise gelecek sayımızda yayınlıyacağız.İlginç bir söyleşide genç ve üretken ozan Ezeli Doğanay'la yaptık,bu sayıda yayınlıyoruz.

Ezeli Doğanay,Reyhani hangi sınıfın ozanıdır,sorusuyla halkın ozanı değil,faşistlerin borazanı Reyhani hakkındaki düşüncelerini yazıyor.Diğer bir yazısında ise Derviş Yusuf'u tanıtıyor.

Hüseyin Doğan dost bu sayıda halk ozanlığı ve müziği konusunu işledi.Başarılı çalışmalarıyla halktan hakettiği taktiri kazana Yavuz Top Batı Berlin'de bir konser verdi.Mustafa Demir konser hakkında yazarken,Hasan Kuzu da Yavuz Top'u tanıtıyor,Gevheri'yi anıyor.Gufrani Harun

Yiğit tarafından tanıtılıyor,anılıyor.

Ozan Şah Turna,Batı Berlin'de kurulan Halk Ozanları ve Sanatçılar Birliği hakkında yazdı.Yazar Fakir Baykurt'un kuruluş toplantısına yolladığı mesajıda sunuyoruz.

Bu sayıda düz yazı ağırlık kazandı,fakat şiiri de ihmal etmedik.Şiirleriyle:Fedai,Kaygusuz,Emekçi,Ezeli,Seyfettin Ağdaşan,Gurbetçi Rıza,Azad Can,Şah Turna,Mazlum Ali,Umut Uğraş,Ozan Derya,Seycan Çağlar ve Devrimi okurlarımızla birlikteler.

Yeni yılda,başarı ve bol sağlık dileklerimizle.

HALK OZANI

BUNDAN SONRA-SILA MEKTUBU

Bu garibi gurbet elde
Kaldı sayın bundan sonra
Saçlarını tel tel elde
Yoldu sayın bundan sonra

Ne üveyim nede özüm
Kalmadı kimseye sözüm
Düzen tutmaz olmuş sazım
Çaldı sayın bundan sonra

Göremezsem ben yurdumu
Tasvir edemem derdimi
Hayattan her umudunu
Aldı sayın bundan sonra

Bir hayırsız evlat gitti
Yadelleri mekan tuttu
İnadına hizmet etti
Öldü sayın bundan sonra

Kaygusuz gurbeti gezer
Gezerde canından bezer
Gurbet eller bana mezar
Oldu sayın bundan sonra

KAYGUSUZ-AVUSTRALYA

Yabanel Türküleri

MUSTAFA DEMİR

Son 30-40 yıl içinde Türkiye toplumundaki gelişmeler, Eğinlinin türkülerinde simgeleşmiş "gurbet"e yep-yeni ve çok daha karmaşık anlamlar kazandırmıştır. "Gurbet" artık İstanbul'un tekelinden çıkmış, başka büyük kentlere, "gecekondu" şehirlerine, daha da ötelere, Almanya'lara kadar yayılmış, "İstanbulcular" katarına "Almancılar" katılmıştır."

Türkü ve gurbet kelimeleri yan yana gelince Eğin türkülerini çağrıştıırırlar nedense? Pertev Naili Boratav, yürekli ozan Enver Gökçe'nin Eğin Türküleri adlı derleme kitabına yazdığı önsözünde, çağımızda gurbetin de sınırlarını genişlettiğine değinerek "İstanbulcular"a "Almancılar"ında katıldığını yazar. Günümüz koşulları insanlarımızı öylesine dağıtmıştır ki, gurbet artık ne İstanbul'dur, nede Almanya... İsveç'ten Avusturalya'ya, Kanada'dan Suudi Arabistan'a, Amerika Birleşik devletlerinden Libya'ya kadar ve tüm Batı Avrupa devletlerinde artık binlerle sayılabilen Türkiye kökenli insanımız yaşamaktadır. Gurbet sınırlarını dünya kadar genişletmiştir günümüzde. Evren gerçekten küçüktür bugün!...

Ve "giden tez geri dönmez" olmuştur. "Gurbet yurdumdur" diyenler vardır. Gurbetten yurt mu olur?

Bu yeni değişim de yurttta yaşasın yurtdışında olsun halkın duyarlı evlatları halk ozanlarının şiirine konu olmuştur. Yıllarca önce ozan İhsani:

İş arayan açlar bizim
Yaban ele göçler bizim
Alınacak öçler bizim
Bizim bizim hepsi bizim

çiyerek sahip çıkmış,memleketini terkeden insanlara.

1970 yılında ozan Seyfili yabanelde sazını e-
line almış:

Ayrı düştüm vatanımdan ilimden
Servetim yok,sermayem yok elimden
Bilinmiyor yoksulların halinden
Almanya'ya mecbur etti fakirlik beni

Gözüm kaldı vatanımın yolundan
Kimse bilmez fakirlerin halinden
Çekmem bu hasreti,gelse elimden
Almanya'ya mecbur etti fakirlik beni

Seyfili'yim vatan bana çok uzak
Seyha olup kısmet peşinde gezek
Kimi kömür yakar,bizde yok tezek
Almanya'ya mecbur etti fakirlik beni

Yüzbinlerce insanımızı,çeyrek asır gibi,insan
ömründe azınsanamayacak bir zaman diliminde yurdundan,
yuvasından ayıran nedenler nelerdi?Bu sorunun cevabı el-
bette 1970 yılında "Almanya'ya mecbur etti fakirlik beni"
şeklinde verilebilirdi.Kömürü bırak yakacak tezek bile
bulamıyan Avrupa'nın yeni işçileri bu süre zarfında yurt-
ta kalörüferli daireler,arsalar,evler,yurtdışında araba-
lar,videolar...satın aldılar.Peki neden hala yabanelde-
ler?Aceba hala gurbeti ellerinden gelmediği için mi çe-
kiyorlar.Soruları çoğaltmak mümkün.Biz Mahsuni'ye kulak
verelim:

Onun burda taşı toprağı vardır
Alamanya gardaşımı geri ver
Düz ovası yeşil yaprağı vardır
Alamanya gardaşımı geri ver

Dön anam,dön babam Anadolu'ya...
Bizi garip eden beyler utansın
Haksız patişahın ocağı yansın
Pirenin emdiği devler uyansın
Alamanya gardaşımı geri ver
Dön anam,dön babam Anadolu'ya...

Toprağında elin kara sabanı
Gönderin amcamı verin babamı
Bağırma basarım yırtık abamı
Alamanya gardaşımı geri ver

Dön Ali,dön Mehmet,Hasan Ali
Dön Anadolu'ya...

Anadolu Mahsuni'nin anası
Fabrikası değirmeni binası
Yeter artık bizden beter yanası
Alamanya gardaşımı geri ver

Dön Ahmet,dön Mehmet,dön Ayşe
Dön artık Anadolu'ya...

Uzun yıllar önce yapılan bu çağırığa uyan Ali-
ler,Ahmet'ler,Ayşe'lerin sayısı oldukça az olmuş.Bu ile-
ri kapitalist ülkelerdeki mali olanakları bırakarak
"yırtık aba"yı "bağırına basma"yı göze almak akıl karı
gelmemiş anlaşılan insanlarımıza.

Zaten ozanlarımızın bir kısmıda bu konuda hem
fikir olmamışlar.Politik nedenlerle yurdunu terketmek
zorunda kalmış olan ozan Zamanı

Onun orda yoktur iğne ipliği
Memo nasıl dönsün Anadolu'ya

diye soruvermiş.

Mahsuni sanki ta o zamanlar Alman politikacı-
larının almanlaştırmaya kadar uzanan "integrasyon" po-
litikalarını sezmiş.Anasını,babasını,amcasını kısacası
"yabanele göçenleri" kurtarmak istemiş bu sonuçtan...

Gidenler geri dönmemişler.Yeni koşullarda ya-
şam kavgasına kolları sıvamışlar.Halk ozanları yabanel-
de yaşanan zorlukları,sevinci,sevdayı,özlemi,hasreti,
haksızlıkları ve onlara karşı savaşımı bir bir dile ge-
tirmişler türkülerinde.Aydınlarımızın bir kısmı kulak
tıkamışlar onlara.Fakat halk dinlemiş ozanları,akın a-
kın doldurmuş konser salonlarını.Türküler kulaktan ku-
lağa yayılmış.İşçiler türkülerine sığınmışlar,onlarla a-
yakta kalabilmişler,eşten dosttan ırakta...

SUÇ BENDE DEĞİL

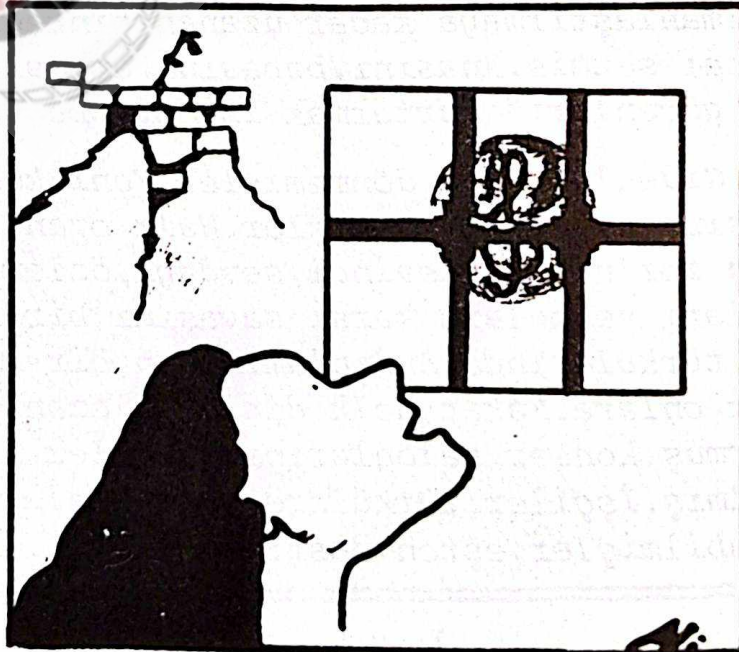
Namert bahçesine mertlik tohumu
Ektim yeşermese suç bende değil
Her yanda başladı zorba akımı
Kalktım güç yetmezse suç bende değil

Yola koyulmuşlar sivri mantıkla
Güneş yüzü sivanır mı balçıkla
Mertçe mert döçüştüm ben bir kancıkla
Yenik düşölünce suç bende değil

Rakamca fazlaydı beyni sulanmış
Yılan azmış her bir yanı dolanmış
Yalan doğru çıktı gerçek yalanmış
Halk cahil olunca suç bende değil

Öğüt verdim çoklarını eğittim
Muhabbet taşında unum öğüttüm
Fikir yaptım yavru gibi büyüttüm
Kalleşçe ölünce suç bende değil

Kul Derja'yım feryadımı duyan yok
Eğri güçlü doğrulara uyan yok
Otlak oldum sürüsünü yayan yok
Gelip kurt kırınca suç bende değil

OZAN FEDAI İLE BİR SÖYLEŞİ

Konuşan: EMEKÇİ

Avustralya'nın Melbourne şehrinde yaşayan, halk Ozanı Fedai ile bir söyleşi yaptık. Fedai başarılı bir ozan. Müthiş bir anlatma yeteneğine sahip. İşlediği konuyu en ince noktalarıyla şiire aktarıyor. Alçakgönüllü, inançlı ve içli biri. Öyle içli ki, size gelecek sayılarda sunmaya çalışacağımız şiirlerinden "son Gün" adlı şiirini okurken, beyaz sakallarından aşağı ince ince göz yaşları süzülür. Onu benden çok onun şiirleri kendisini sizlere zaten tanıtacaktır. İsterseniz biz söyleşimize başlayalım:

Soru 1. Bizlere hayatınızı kısaca anlatır mısınız?

Cevap: Ben İçanadolu bölgesinde Binboğa eteklerinde kurulan yoksul bir köyde dünyaya gelmişim. (1940) Köyümüzün yakınlarında dağların arasından çok soğuk bir su çıkar. Bu su köyümüzün içinden akar. Değirmenler dönderir, çay kenarına yakın arazileri sular. Bu güzel çayın sularıyla meyveler, sebzeler, çeşitli faydalı bitkiler köyümüzü güzelleştiriyorsa da yeteri kadar arazilerin olmayışı, köyümüzü yoksul bırakmıştır. Bu sebeple köyümüzün insanların çoğu, geçimini sağlamak için, 3 ayını köyde 9 ayını gurbette yani iş sahası olan bölgelerde geçirirler. Bir yanı da köyünü terk etmektedir. Bende bunlardan biri olarak 1958 lerde köyümü terk ettim. Ailemle birlikte birkaç yere göçtü isemde yurdum muhtelif bölgelerini yalnız başıma dolaştım. Tabi bu dolaşmalar zevk için değil yaşam kavgasıydı, geçim sıkıntısıydı. Yurdumuzda bu yaşama kavgasının içinde az insan bulunur. Onlarda bizi bizi bu kavganın içine sürüklüyenlerdir.

Soru 2. Kaç yılından beri şiir yazıyorsunuz? Sizi şiir yazmaya zorlayan nedenler neydi?

Cevap: Şiir yazmaya 1955 lerde başladım. Şiir yazma merakım, gerek köylümüzün bir kısmının bağlama düzeni saz çalıp deyişler söylemeleri, gerek o zaman köyümüzde geleneklerden sayılan, aile büyüklerinin baskısıy-

la kız-oğlan evermeleri sonucu bende 14 yaşında bu feodal tutumun kurbanı olduğumdan.Daha sonra sevmenin,sevilmenin ne olduğunu anlayınca şiir yazma merakı bende doğmuştu.Ben her ne kadar o zamanın köylerimizde hüküm sürdüğü,bir nevi gericilik saydığım o aile tutumlarını kınıyorsamda,o iki nedenin hayatımda iyi bir iz bıraktıklarınada minnettarım.O zamanlar ilkokul 3'cü sınıfa kadar okuyabildiğim halde,kitap okuma imkanlarım vardı.Gerek babamın eğitmen oluşu,gerek köyümüzde kitap okuma merakı olan arkadaşlarımla oluşu bana imkânlar sağladı.Aşıklar töresine uyarak kendi şiirlerimde takma adım olan Fedai mahlasımı kendim bulmuştum.Ben şimdi burada bir kitap çıkartmak istiyorum.Kitap hemen hemen baskıya hazır vaziyettedir.Tabi kitabın hazırlanışı buraya yönelik değil.Ta 1955 lerde yazdığım şiirlerle başlar.Ve şiire nasıl başladığımı,giderek ne gibi konulara gereksinme duyduğumu,bireysellikten toplumsallaşmaya doğru nasıl gidildiğini daha detaylı göreceksiniz.Mümkün olursa size birini göndermeyi ihmal etmeyeceğim.

Soru 3.Tarihe mal olmuş ozanlarla,günümüz ozanları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Cevap:Biliyorsunuz Osmanlı saltanatı,yaşadığımız Cumhuriyet dönemi beraber 5-6 asıra dayanır.Ve bu asırlar içerisinde yaşamış nice ozanlarımız vardır.Hala yaşıyanda vardır.Bazı ozanlar halkın yanında yer almış,tâki bir servet sahibi,yahut bir mevki sahibi olana kadar tahammül edebilmiş,ondan sonra içinde yeşerip yükseldiği halka sırt çevirmiş,mevcut düzene ayak uydurup o potada erimiş,yok olmuş gitmiş.Bazı ozanlar ise her yönüyle kendini halka adanmış.Kimileri asılmış,kimilerinin derileri yüzülmüş,kimilerini sürgün etmişler,kimilerini zindan köşelerinde çürütmüşler,kimileride vatani terk etmek zorunda bırakılmışlar.İşte gerçek halk ozanları bunlardır.Hal böyle olunca ben değil milyonlarca insan bu kendini halka adanmış halk ozanlarını,aşıklarını,şiirlerini,sanatçıları kalplerinde asırlarca yaşatmışlar.Ve onların fedakârlıkları,düşünceleri,geleceğe ışık tutmuş,halkın malı olmuşlardır.

Soru 4.Memlekette ve burada yazdıklarınız arasında fark var mı?Hangi nedenler esas oluyor?

Cevap:Sayın dost,biliyorsunuz eskiden ençok dert edindiğimiz konu,vatan hasreti,elkapısı,sıla özlemi.Bu konular üzerine,kitap dolusu Şiirler,romanlar,hikayeler yazılıyordu.Şimdi ise ülkemizin insanları için tam tersi.Nüfusun üçte ikisi gurbet hasreti çekmektedir.İmkan bulsalar çoğu insanlarımız yurt dıŐına g edecek,bir daha vatanına dönmemek Őartıyla.Onun için gurbet,hasret,vatan nefret olmuş çoğu insanlarımıza.Halkımızın kendi vatanına karşı,nefreti,kini,isyanı,bir çılgınlık olmasa gerek.Demek ki,günümüzde kendi yurdumuzda yaşamın zorlaŐtıĐı,hayat Őartlarının her gittikçe çekilmez bir hale geldiği bir gerçektir ki,vatanda nefret,gurbette hasret çekiyoruz.Yabancı ülkelerde baskı ve zulüm.Hor grldĞmz halde bende bir tesadüf eseri şimdi Avusturalya'dayım.Ve bu ülkenin koŐullarına göre bir şiir yazamıyorum.Olsa olsa burada doğanın,tabiatın güzelliği ve baŐtakilerin azda olsa kendi ülkesindeki işçi sınıfına tanıdıkı sosyal haklar,her türlü yaşam hizmetlerinin dışında bir manzara göremiyorum.Yine de yazıyorsam kendi öz vatanımın insanlarına,yaşama koŐullarına yönelik yazıyorum.Buraya yönelik iki şiir yazdım,birisini size okuyayım.

Fakire cenneti layık grseler
Yaşamı cehennem canı sıkılır
Her yanını sırma ile rseler
l aput giymese teni sıkılır

Beğenmez köŐk ile sarayı hanı
Harabe yerlerdir demi devranı
Fenni gl bahçesi olsa mekanı
Tabiatla ortak yanı sıkılır

Dilediği neyse görünce cayar
Sevmez eğlenceyi kenara kayar
Başka milletleri yabancı sayar
Anadoluludur canı sıkılır

Fedai alıŐmaz böyle havaya
Dağı tercih eder düz bir ovaya
ile gerek inandığı davaya
Onun n Őairlik Őanı sıkılır

Soru 5.Sizce bir halk ozanı nasıl olmalı?

Cevap: Bir halk ozanı, toplumun hor gördüğü her türlü davranışlardan kaçınmalı.

-2. Toplumun değer yargılarına, inançlarına saygılı olmalı. Temiz duygularla halkın içine varmalı.

-3. Kendi çıkarlarını halkın çıkarlarından ayırmamalı.

-4. Halkı ile beraber mücadele vermek için yaşamasını bilmeli.

-5. Her türlü duygusal davranışlardan, bireysel hareketlerden kaçınmalı. Halk düşmanı güçlere karşı halkla beraber yürümeli.

Soru 6. Son olarak bize söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Cevap: Çıkarmış olduğunuz Halk Ozanı Dergisi'nin geniş kitlelere ulaşabilmesi için her türlü siyasi yelpazelerin siyasi damgasına yem olmadan, sanatı sanat olarak yaşatmasına bağlıdır.

Sadece halk ozanı türü hece vezniyle yazılmış şiirlerle kalmamalı serbest vezin şiir, nesir, yorum gibi eserlerde yer verilmeli. Beni dinlediğiniz için teşekkür. Gerekirse kendi şiirlerimle yardımcı olmayı borç bilirim.

28.11.1986

D İ V A N

Anlamak istersen eğer Fedai bağdaşı
Gaye insanlığa karşı hizmet amacım benim
Kimseye zarar düşünmem nefsim attım taşı
Beni insan bilen herkes kardeşim bacım benim

Ben Allah'ın varlığını insan üstü anlamam
Devrim(1) mevcut bilirim geçmişlere ağlamam
El açıp havaya bakan softaları dinlemem
Sevgi saygı bilenlerdir kible mihracım benim

Bir olgudur bu kâinat canlıya olmuş vatan
İnsanlardır değer verip her çağa temel atan
Medeniyet zekâsıdır fenle icatı yaratan
Materyalist görüşümdür madde aracım benim

Kimse beni kınamasın bende böyle insanım
Kendimi hayal gücüyle avutana düşmanım
Halkı için savaş veren önderlere kurbanım
Adalet için çalışan kişi baş tacım benim.

FEDAI

NE OLDU

Akıllı deliden bunca öğüdü
Umutla dinleyip aldıkta n'oldu
Bulanık sulara dimdik söğüdü
Dibindeki sulara daldıkta n'oldu

Kendimiz gibi bildik alemi
Bize benzemezler kesti selamı
Ak beyaz kağıda kara kalemi
Bunca emek verip çaldıkta noldu
İnsanlığa feda ettik serimiz
Fabrikalar ömür yiyen yerimiz
Makina başında akar terimiz
Yorgun argın işçi oldukta n'oldu
Kemteri ismimiz kalsın dillerde
Söylensin türkümüz viran çöllerde
Bilmem kaç senedir yaban ellerde
Ya sabır diyerek kaldıkta n'oldu

KEMTERİ

EZELİ DOĞANAY İLE BİR SÖYLEŞİ

-Ezeli dost,bize sanata bakışınızı özetlermisiniz?Sizce halk ozanı kimdir?

-Ozan sorunları çok olan toplumlarda varlığını ve etkinliğini gösteren;sorunlara şiirsel bir savaşımla çözüm arayan toplumun duyarlı bireyidir.

Bence ozanın sanatını güçlü kılması için şu şartlara sahip olması gerekir:

1.Şiirin içeriğini ve tekniğini geliştirerek halkın sorunlarına eğilmeli,toplumcu bir şiir çizelgesine ulaşmalıdır.

2.Doğa ve insansal güzellikleri toplumsal olaylarla kaynaştırarak,kısacası yaşamı öğretmeli.

3.Ezilen insanların sorunlarını gerçekçi ve toplumcu bir açıdan ele almalıdır.

4.Ozan sadece kendi ülkesinin değil,ezilen,sömürülen,haksızlığa uğrayan bütün dünya ülkelerinin ozanı olmalıdır.

5.Aşk dolu bir yaşantısı,kavga dolu bir yüreği olmalı.

6.Halk şiirinin genel yapısını kırıp,ona çağdaş bir yüz kazandırmalıdır.

7.Sanatını ticari zihniyetle değil,halkı için yapmalı.

8.Şiirde kalıcılığı sağlamak amacıyla onu bir kavga aracı görüp kavga için şiir yazmamalı,yaşamın bütün boyutlarını içeren dizelerle donatmalı,çünkü şiir yaşamın bütün boyutlarını kavrayan dizelerden oluşmaktadır.

9.Çağdaş,özgür,bağımsız olmalı.

10.Tüm değişen olayların bilincinde olup,çağından sorumlu olmalı.

11.Geçmişte yada günümüzde etkilendiği halk ozanları varsa,bu etki doğal bir etkilenmenin boyutla-

rını aşmamalı.

12.Ozan kültürel planda el-kol emekçisinin temsilcisidir.Bunu unutmamalıdır.

-Sizce halk ozanları hangi kültür mirasına sahiptirler?

-Halk Ozanını gerçeğe ulaştıran kültür,toplumsal ilişkilerin yarattığı emekçi sınıfının kültürüdür.Özde ise bu kültür hiç bir sınıfın malı olmayıp bütün insanlığa aittir.Çünkü bütün insanlığı kurtuluşa götürmeyi erek eden bir düşünceler bütünüdür.

-Ozan olarak halk şiirinin yanısıra başka uğraşlarınız da var mı?

-Burda değerli dost Aşık Mahsuni Şerif'in sanatçının çok yönlü olması gerektiği fikrinde hemfikiriz."Sanatçı olarak hepimiz çok yönlü olma durumunda ve zorundayız.Benim görevim sadece şairliktir,yazarlıktır,ozanlıktır diyerek bir köşeye çekilmek olmaz.Sözle sazla,yazıyla her türlü yoldan yüreğimizdeki halka aktarmalıyız.Bunlardan sadece birini yüklenmek için sadece bir ucundan tutmak olur." Bu olayın bilincinde olduğumdan sadece şiirle yetinmiyorum,öykü de yazıyorum.Güncel konuların yanısıra siyasi ve politik konularda makale yazıyorum.

-Günümüz halk ozanlarından etkilendiğiniz yada etkilediğiniz ozan var mı?

-Ozanlığımın ilk yıllarında Aşık Mahsuni'den ses,saz ve söz açısından çok fazla etkilendim.Sonraki yıllarda güçlü bir şiir geleneğini sinemde eritip derin bir duyarlılık kazanarak özgün kişiliğimi buldum.Şiirlerimde doğa ve insansal güzellikleri toplumsal olaylarla kaynaştırarak kısacası yaşamı öğretmeye çalıştım.

-Günümüz halk ozanlarına aydınlarımızın bakışı konusunda neler düşünüyorsunuz?

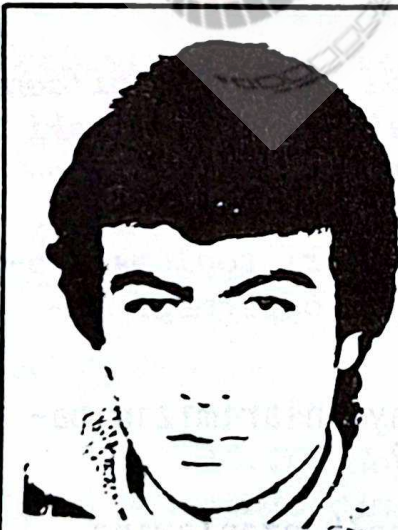
-Günümüzde halk şiiri ve halk ozanlarına yaklaşım düşmanlığa dek uzanan bir olumsuzluktur.Gerçi çoğunluğun görüşü aynı düşüncede,olumsuz bir yaklaşım-

da odaklaşmıyor ama, yine de bu istenilir bir düzeyde değil.

-Sizce bunun nedenleri nelerdir?

-Belki yaşamış olduğumuz ortamın hazırlamış olduğu bir yargı. Belkide güzelliği karşısında çaresiz kalınışından dolayı duyarlı insanların hayat felsefesi olan edebiyat yargılanır, yerilir. Gelenek, görenek, örf ve adetlerin sıkı sıkıya bağlı olduğu toplumlarda kültür şartlandırılmıştır. Bu toplumlarda kültür daima gerileme sefasındadır. Gelişip serpileceğine, özünden kırsırlaştırılıp yozlaştırılmaktadır. Kültürün asgari olduğu bölgelerde alışılmışın dışında hareket eden kişi-oğlu edebiyat yapmakla suçlanır. Oysa edebiyat doğa ve insansal güzellikleri içeren bir hayat felsefesidir.

-Ezeli dost, izninizle söyleşimize burda son vermek istiyoruz. Halk Ozan Dergisi'nin bundan böyle devamlı bir yazarı olduğunuzdan düşüncelerinizi önümüzdeki dönemde okurlarımıza kendi yazılarınızda sucaksınız. Biliyorum, daha "söylenecek sözünüz" var. Biz yurtdışında halk ozanlığı konusunda tartışmanın henüz başındayız. Diğer ozan arkadaşların ve halk şiirine, müziğine gönül veren dostların da bu konuya ciddi bir şekilde eğileceklerine inanıyoruz. Dergimiz adına size teşekkür ediyoruz.

EZELİ DOĞANAY

1 Mayıs 1963 tarihinde Erzurum'un Hınıs kazasına bağlı Yolüstü Köyü'nde doğdu. 1976 yılından beri halk şiiri yazıyor. 1977 yılında ekonomik nedenlerle ailesiyle birlikte İzmir'e göçtü. 1986 yılından beri de Batı Berlin'de yaşamaktadır.

DERVİŞ YUSUF

1897 de Erzurum'un Aşkale kazasına bağlı Tozulca köyünde doğdu. Küçük yaşta çevresinde duygulu ve ahenk-
li sesiyle Pir Sultan'dan, Nesimi'den, Genç Abdal'dan ve Ha-
rabi'den okuduğu nefeslerle dikkati çekti.

Belli bir olgunluğa eriştikten sonra kendi de
şiiirler yazan ozan, bu ozanlardan doğal bir etkinin boyut-
larını aşmayacak derecede etkilenmiştir. Şiirlerine genel-
likle bektaşî felsefesi konu oldu.

Derviş Yusuf'un küçük kardeşi İmam Hüseyin de
büyük bir saz ustası olup, ünlü ozan Davut Sulari'nin ye-
tişmesinde büyük katkısı olmuştur.

Ozan Derviş Yusuf 1968 yılında Erzurum'un Hınıs
kazasına bağlı Alikırı köyünde 72 yaşında hayata gözlerini
yummıştır. Saygıyla anıyor ve iki şiirini sunuyoruz.

GÖL YÖZLÖ ŞAHİM

Arzu hal eyledim gül yüzlü şahım
Lütuf edip halimi sorsan olmaz mı
Deşilmiş yareler merhem tutmuyor
Desti kudret ile sarsan olmaz mı

Sen merhem etmezsen sarılmaz yarem
Tükenmiş dermanım kalmadı çarem
Sen var iken ya ben kime yalvaram
Derdimin dermanı olsan olmaz mı

Aldanmışım şu dünyanın rengine
Nevsim kul eylemiş beni kendine
Çekmiş nevsim beni amma bendine
Lütuf edip bendim çözsün olmaz mı

Bunca düşkünleri yolunda tutan
Kul edip özünü pazarda satan
Hakla Muhammet'in cerrine yeten
Bizim cerrimize yetsen olmaz mı

Adem ol ey Yusuf el lazım değil
Biz bizi bilelim yel lazım değil
Efendim kapında kul lazım değil
Aslan divanına dursan olmaz mı

C E M A L İ N G Ö R D Ü M

Sabahtan cemalin gördüm
Yeni açmış güller gibi
Gördüm figana başladım
Yaralı bülbüller gibi

Dedim yaz karşı pareyi
Açtı sinemde yarayı
Sordum derdime çareyi
Baktı geçti yeller gibi

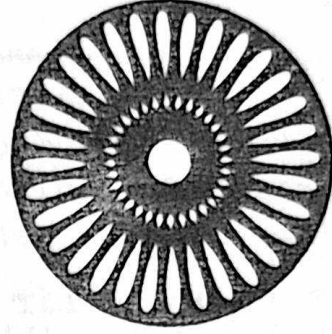
Dönüp bakmadı yüzüme
Kulak vermedi sözüme
Yaşlar dolunca gözüme
Aktı gitti seller gibi

Esme seher yeli gibi
Yıkma bahar seli gibi
Sakin ol her hali gibi
Girilmemiş göller gibi

Gel Yusuf uyma cahile
Düşme yesin heba dile
Yetiş bir ehli kamile
Bekle ehli kullar gibi

Hazırlayan:

EZELİ DOĞANAY

N E O L U R

Bulmayıp deryada kendi yerini
Ağlayıp göyaşı katsan ne olur
Derdin milyon milyon alıp birini
Götürüp yadele satsan ne olur

Bilirim yoksulluk bir kara diken
Mazlumlardır daim bu derdi çeken
Hergün açlık benim başımda iken
Bir gün tok karınla yatsam ne olur

Nice yaşlı gözler koydum ardımda
Türlü türlü özlem biter derdimde
Sefalet boy boyken anayurdumda
Postu yadellere atsam ne olur

Kahırdan acıdan çıkıp gelerek
Sınıf bilincini başta bilerek
Tümünün kökünü kazımak gerek
Gidip bir zalime çatsam ne olur

Ezeli sorumlu düştün çağına
Hançer olup girdin zalim ağına
Gelecek günlerin mutluluğuna
Düşüp zindanlarda yatsan ne olur

EZELİ DOĞANAY

OZANCA

E Z E L İ D O Ğ A N A Y

Bir mahkememden dolayı Erzurum'a gidiyordum.

O aralar Hüseyin Çırakman'ın "Halkın Sesi Halk Ozanları" adlı ilginç kitabını okuyordum. Kitabın bir sayfasında Aşık Reyhani için "doğunun en güçlü sesi" şeklinde bir değerlendirme vardı. Hüseyin Çırakmanla icra ettiğimiz sanatı değişik açılardan yorumladığımızdan onun Reyhani hakkındaki düşüncesi bana eksik, bir anlamda da yanlış geldi. Gerçeği yansıtmıyordu.

Evet, Reyhani hangi sınıfın sanatçısıdır sorusunu yineliyerek, cevabını Reyhani'nin kendi türkülerinden çıkaralım. Hep birlikte şu üç örneği inceliyelim:

Bir türküsü "Aptullah" adını taşıyor. "Bir Aptullah vardı öldü dediler/Aman kardeş ne iyi oldu kurtuldu" Bireysel değilde toplumcu bir gözle olayı yorumlarsak çıkacak sonuç şu olur. Düzenin ezici otoritesi altında kalan bütün mazlumlar kendinizi öldürerek kurtulun! Öyle ya, bir memleketin ozanı kurtuluşu ölümde görüyor.

Diğer bir türküsünde :Alpaslan gibi oğlum olsun/ Bozkurtlar gibi yiğitlerim olsun... diyor. Biliyoruz ki, faşizm; tekelci sermayenin en gerici, en şoven, en bağınaz açık terörcü diktatörlüğüdür. Ülkemizde bozkurt denen bir köpekte somutlaşan bu oluşum, insansal güçleri, hayvansal güçlerine göre yenilen ve bu köpeği kendilerine simge edinen, azgın ve bağınaz gurupları övmekle halkına en büyük ihaneti yaparak yerini resmen halkın düşmanı olarak belirlemiyor mu? Alpaslan Türkeş'in faşizm için ne büyük değer olduğunu bile bile!..

Yine başka bir türküsünde: Dokuz yıldır Almanya'da kocası/Ardından ağlayan dulları da yaz/Yaz gazeteci yaz türlü türlü halleri de yaz... Burda ise çağının sorunlarına eğilmiş, gerçekçi ve toplumcu bir açıdan olayı ele alarak halkın sözcülüğünü üstlenmiştir.

Şimdi bu üç şiiride birbiriyle çelişmektedir.Kafalarda ister istemez bir soru işareti oluşmaktadır.Kimdir Aşık Reyhani?Kime hizmet eder?Birinci örnekte olduğu gibi karamsarlık ve kadercilik düşünceleriyle toplumsal gerçeklerden uzak tutan biri mi?Yoksa ikinci örneğimizde görüldüğü gibi,militan bir faşist mi?Yada realist bir ozan mı???

Pırıl pırıl güzel yarınların savunucusu bir ozanın kesin ve tutarlı bir çizgisi olmalıdır.Reyhani işçi sınıfının bilimini bildiği halde,onu kılavuz edinmeyen,ölüme,fakirliğe,gurbete ait şiirler yazan ama bu olayları doğuran nedenleri gizli tutmaya gayret sarfeden,güçlü yazan,ürünlerini kötüye kullanan,halkın ozanı değil düzenin borazanıdır!..

HERKES OZAN OLAMAZ KI!

Halkın dert ve acısını
Yazmayan ozan olamaz
Haksızlığa,zulme mezar
Kazmayan ozan olamaz

Zevki-sefada azana
Doğruyu eğri yazana
Her çeşit bozuk düzene
Kızmayan ozan olamaz

Rivayette bade yutup
Yalanla halkı uyutup
Yılanı başından tutup
Ezmeyen ozan olamaz

Ozan görür ileriyle
Olmaz çağından geriyle
Seyfettin'im özveriyle
Gezmeyen ozan olamaz

*** SEYFETTİN AĞDAŞAN**

DALKAVUĞUN KİMLİĞİ

Temel Prensiptir yağcılık onda
Aşikâr düşmandan beter dalkavuk
Dilde en öndedir eylemde sonda
Kalbi midesinde atar dalkavuk
İşte dalkavuktan birkaç meziyet
Ortamına göre alır vaziyet
Onun kitabında yoktur eziyet
Gam gasevet bilmez yatar dalkavuk

Kuvvetliden taraf olur her zaman
O kendi işini bilir her zaman
Yanına yoldeşler bulur her zaman
Kendi suçlarına katar dalkavuk

Doğru ne, yanlış ne, aldırılmaz farkı
Yeterkine dönsün menfaat çarkı
Rahatlık dururken neylesin şarkı
Karganın sesinden öter dalkavuk

Nalıncı keseri gibi mübarek
Elin üçü-beşi nesine gerek
Nereden gelirse yağlı bir börek
Tadına bakmadan yutar dalkavuk

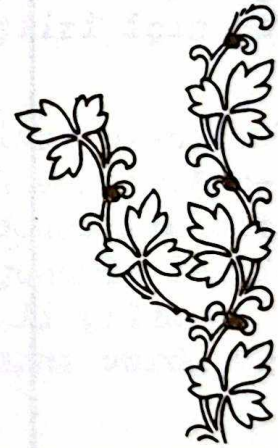
Ne şişi yaktırır nede kebabı
Dalkavuk bu mesleğin erbabı
Açıklarda farkettiler mi harabı
Karabatak olur batar dalkavuk

Düşmanlı dünyada herkesin dostu
Hem astı halleder hemide üstü
En orta bölgeye serdimi postu
Çifte telli oynar utar dalkavuk

En çok o konuşur susulduğunda
Havasını görme kasıldığında
Kuyruğu kapana kısıldığında
Babasını bile satar dalkavuk

Der Emekçi var oldukça bu sorun
Fırsat tanımayın boynuna vurun
İyinin güzelin birde onurun
Başladığı yerde biter dalkavuk

EMEKCİ

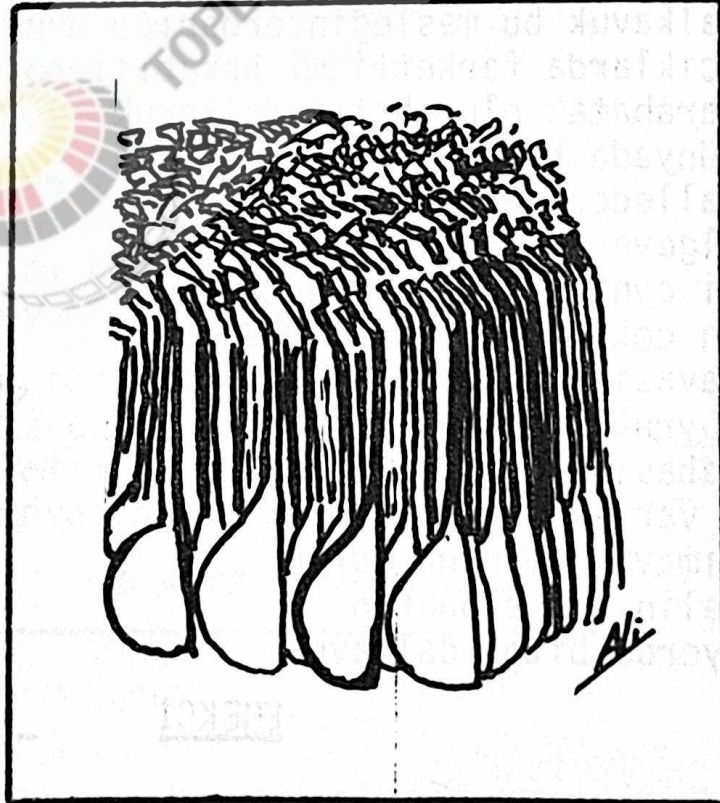
GOMRÜKLÜ DÜNYA

Ne fani ne yalan gümrüklü dünya
Sılasız gurbetsiz dünyalı olsam
Aya bayrak dikmek kaç para eder
Gökte yıldızların ahvali olsam

Biri ağlamayıp biri gülmese
Esirin özgürün kendi olmasa
Barışın savaşın yeri kalmasa
Amma güneş ile kavgalı olsam

Emekçi dünyayı bilene sordu
İnsanın içinde insanın kurdu
Ölüm ayağıma secde ederdi
Bedreddin Mahmud'a sevdalı olsam

EMEKÇİ

HALK OZANLIĞI VE MOZİĞİ ÜZERİNE

HOSEYİN DOĞAN

1960-80 yılları arasında, Türkiye hayatın her alanında, tarihin önemli bir bölümünü yaşadı. Bir yirmi yıl içinde, Türkiye toplumu içine kapanıklığını şiddetli bir biçimde dışa vurdu. Büyük bir hızla toplum sanki birkaç çağı birarada yaşadı. 60-80 li yıllar her bakımdan üzerinde en çok düşünülecek ve tartışılacak bir dönemdir. Toplumsal, kültürel ve siyasal hayatın bir çok değerinin alt-üst olduğu bu dönem ülkeyi sarsan yoğun gelişmeler herkesi düşündürmelidir. Daha kısa bir zaman önce karanlıkta insanlarımız birbirini boğazlıyordu. Hergün 20-30 kişinin ölmesini sınıf mücadelesinin bir gereği sayan akıl fukarası solcularımız ve bir solcuyu öldürerek cenneti garantileyen sağcılarımız olduğunu herkes biliyor...

Yirmi yıllık bu yoğun tarihin üzerinde çok durulacak şüphesiz. Romanlara, şiirlere, filmlere, türküler ve daha bir çok sanat dalına konu olacak.

Biz bu dönemdeki halk ozanlığı ve şiirine, gelişme çizgisine kısaca değineceğiz.

Toplumda hızla gelişen politikleşmeden halk ozanlığı ve şiir nasibine düşeni aldı. Toplumsal gelişmelere öteden beri yabancı olmayan halk şiiri için bu çok doğaldır.

Halk ozanlığı geleneğinde "tarikat ozanı" yada "tarikat şiiri" diye önemli bir olgu vardır. Feodalizmin toplumsal yaşama egemen olduğu dönemlere ait olan ve tamamen dini ve mistik bir olgu günümüz Türkiye'sinde başka biçimlerde tekrarlandı. 70 li yıllarda hemen hemen her siyasi gurubun bir kaç ozanı vardı. Ve "çağdaş tekke ozanları" böyle doğuyordu.

Yüzyıllar önce tekke ozanı olmasına karşın bu olguyu aşan ve bütün bir halkın ozanı olmayı başaran ozanlarımız var. Pir Sultan, Yunus Emre ve Kaygusuz

gibi. Alevi-Bektaşı tarikatlarından böyle bir çok halk ozanı yetişti. Tarikatçılığ aşarak toplumsal ve insancı bir öze ulaştılar. Günümüzün tekke ozanları ise bu siyasi hareketlerin kültürden nasibini almayan önderleri tarafından yozlaştırılarak bir çok genç yetenek bu çarkın dişlileri arasında ezildi. Bu ozanlar arasında gurupçu anlayışları aşarak geniş bir kesime ulaşan çok az ozan oldu-Emekçi-. Çünkü gurupçuluğu ve dolayısıyla bu tekke anlayışını aşmaya çalışan ozanların karşısında bu siyasi guruplar birer ayak bağı olmaya devam ediyorlardı. Diğer taraftan bu sol hareketlerin hiçbirisi halk ozanlarına burjuva kültürüne karşı bir alternatif yaratmak için el atmamıştır. Onlar için halk ozanlığı çok ucuz ve sömürülmesi gereken bir mal olmuştur.

Bu gurupçu anlayışların etkisiyle birçok genç yetenek kaybolup giderken, tanınmış ve ağırlıkları kabul edilmiş birçok halk ozanı amatör ve mahalli ozanlara taş çıkartacak örneklerle halk şiirimizin yozlaşmasına katkıda bulunmuşlardır. Hiç bir estetik kaygı taşımayan toplumcu halk şiirini "işçi köylü çok yaşa" veya "patron-ağa kahrola" indirgeyen bu anlayışın arkasında hıtap ettiği kesime yani işçileri ve köylüleri küçük görme eğilimi vardır. İşte onlara bu kadar sanat gereklidir, estetikten halk ne anlar demektir bu açıkça. Bu tutumun felsefi temeli ise işçi sınıfına ve halka inançsızlık ve yabancılıktır. Toplumculuğun özünü kavramaktan çok uzak olan bu anlayış, toplumculuğu burjuvaziye küfür, işçi sınıfına övgü olarak algılıyor. Sanırım toplumculuk hiç bir ülkede böyle ucuz olmamıştır.

Halk ozanlığı ve türkülerimizin ulusal kültürün çok önemli bir kökü olduğunu kavramamız zamanı artık gelmiştir. Halk türkülerinin özgün bir yorumla yeniden yaratıldığında ne kadar geniş bir kesime seslenme olanağı bulunduğu açıkça ortadadır. Bunu kavramayan ve başaramayan ozanlarımız yüzünden bugün arabesk gibi topluma yabancı bir müzik akımı toplumsal yaşama egemen olmuştur. Ve arabesk sadece bir müzik olarak değil, bir kültür ve yaşama biçimi olarak topluma empoze edilmeye çalışılmıştır.

Müzik olarak halk türkülerimizin tekniğinden yararlanan ve özgün bir yorumla yeniden yaratan,kendini çoktan kabul ettirmiş sanatçılarımız var.Z.Livaneli ve Ruhi Su,türkülerimizle halka ulaşmayı başardılar. Geleneksel anlamıyla halk ozanı sayamıyacağımız bu iki sanatçımız türkülerimizi çağdaş ve yeni bir yorumla söyleyerek halk müziğinde yeni bir boyut kazandırdılar. Özellikle Livaneli'nin Türkiye'de olduğu kadar yurtdışında da evrensel boyutlarda bir müzisyen olarak kabul edildi.Günümüzde ise Arif Sağ "İnsan Olmaya Geldim" adlı çalışmasıyla türkülerimize ve bağlamaya yeni bir soluk getiriyor.Halk müziği ve halk ozanlığı ancak böyle nitelikli çalışmalarla hak ettiği yeri alacaktır.Çünkü halka ve dünya halklarına ulaşmanın yolu yerelden evrensele açılmaya ve yerelden evrenseli yaratmaktan geçiyor.

SATTILAR BİZİ

Bir gül gibi kendi anayurdundan
Koparıp kenara attılar bizi
Kanımız emdiler bir kene gibi
Sonrada yadele sattılar bizi

Bilemedik töresini dilini
El oğlu zalimdir görmez halini
Bırakmaz açasın gonca gülünü
Tutup dertten derde kattılar bizi

Ezeli saymadık daha neler var
Adımız koymuşlar yabancı barbar
Bu elde belimiz bükene kadar
Bırakmayıp burda tuttular bizi

EZELİ DOĞANAY

HANI SENİN YURDUN İŞÇİ

Bu diyor ki çekin gidin
Hani senin yurdun işçi?
O diyor ki sakın gelmeyin
Hani senin yurdun işçi?
Hergün artar derdin işçi.

Avrupa'da yabancısın
Sen yurdunda almacısın
Eğik başın kısık sesin
Hani senin yurdun işçi?
Hergün artar derdin işçi

Para kazanmaya geldin
Döviz makinası oldun
Sor kendine ne gün gördün
Hani senin yurdun işçi?
Hergün artar derdin işçi.

Şah Turna der adım adım
Yaşamadın hep yaşattın
Vatansızlar kaldı adın
Hani senin yurdun işçi?
Hergün artar derdin işçi.

ŞAH TURNA

BİZ VARIZ

İnşaatta, madende
Fabrikada tarlada
Her şeyin temelinde
Biz varız hey biz varız

Gurbetin çilesinde
Sevdanın karasında
Hasretin doruğunda
Biz varız hey biz varız

Açlık ve işkence canlara yetti
Kör oldu açılmaz gözümüz bizim
Sanmayın bu dava kapanıp bitti
Ezilenle birdir sözümüz bizim

Bizler yurdumuzdan özgür değiliz
Kimi sürgün olduk kalan esiriz
Sömrülen soyulanda bizleriz
Elbet birgün görür gözümüz bizim

Bizim sırtımızdan yapılır yarış
Hakkımız ezende var kurus kurus
Bizi çok ezdirir bu korkak duruş
Hiçte kara değil yazımız bizim

İşte emekçiler halimiz böyle
Sanmayinki devran gidecek böyle
Çalar Mazlum Ali gerçeği söyle
Öter meydanlardan sazımız bizim

MAZLUM ALİ

Paris'in komününde
Mayısın ilk gününde
Ekimin kızılında
Biz varız hey biz varız

Tarihin akışında
Kavganın en önünde
Dostların arasında
Biz varız hey biz varız

AZAD CAN

DEGERLİ HALK OZANLARI VE SANATÇILAR...

Bugüne kadar çeşitli kültür derneklerinde çalışmalarımızı sürdürüregeldik. Benim uzun süredir düşündüğüm ve tasarladığım, sanatçılar olarak biraraya gelmek, mesleki dalda örgütlenmek, kültür ve sanatsal uğraşlarımızı daha da geliştirmek, dolayısıyla kamuoyuna daha da kolay varabilmek

İşte bunun içindir ki, düşüncelerimi daha da somutlaştırarak Berlin'de bulunan halk ozanları ve sanatçılara örgütlenmemizin gerekliliğini vurgulayarak ilk toplantıyı 15 Kasım'da bizim evde yaptık. Tartışılan konuların ağırlık noktasını şu temalar oluşturdu. Çeşitli kültür derneklerindeki faaliyetlerimiz ne bizleri geliştirdi, nede sosyal, kültürel dayanışmamızı sağlayabildi. Hatta halk ozanlarının yapıtlarıyla şöhret olan sanatçıların, halk ozanlarını artık çağı geçmiş olarak nitelendirmelerini ne derece samimi ve tutarlı bulabiliriz?..

30 Kasım'da Ursula Reinhard Hanım'ın evinde toplandık. Bir çok yararlı fikir alışverişinden sonra HALK OZANLARI VE SANATÇILAR BİRLİĞİ adıyla bir dernek oluşturduk. Kendi aramızda yönetim kurulunu saptadık. Amaçlarımız içinde "Aşık Veysel öldü, ozanlıkta öldü" diye çığırtkanlık yapan burjuvaziye ve onların korosuna katılan bazı aydınlarımıza var olduğumuzu kanıtlamak, müziği ve şiiri evrenselleştirmek...

Diğer ülkelerin sanatçılarıyla dayanışmaya girişmek, onlarla kültür alışverişinde bulunmak, yabancı düşmanlığına ve savaşa karşı olmak... Tüm ezilenlerin sorunlarını dile getirmek, kısacası halka en iyi şekilde yararlı olmak. Kanın, kalbin, havanın, suyun vs. milliyeti olmadığı gibi sanatında milliyeti yoktur. Tüm halk ozanlarını, demokrat sanatçıları, aydınları ve ilerici kamuoyunu HALK OZANLARI VE SANATÇILAR BİRLİĞİ'ni desteklemeye çağırıyoruz.

Saygılarımla.

Dernek adına: Halk Ozanı
ŞAHTURNA

YAZAR FAKİR BAYKURT'UN HALK OZANLARI VE SANATÇILAR BİRLİĞİ'NİN KURULUŞ TOPLANTISINA YOLLADIĞI MESAJ.

Değerli kardeşim Ozan Şah Turna!

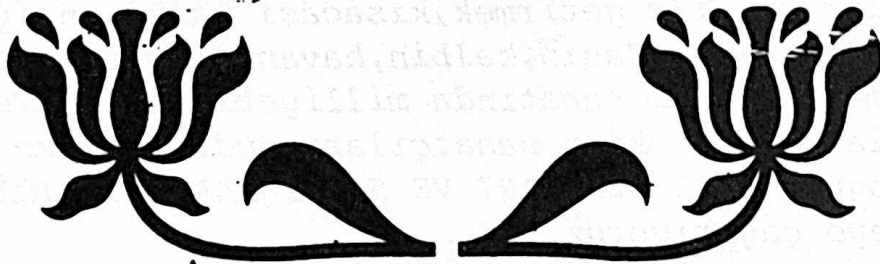
Almanya'da ve bütün Avrupa ülkelerinde yaşayan halk ozanlarımızı bir dernek çatısı altında birleştirme çabanızı sevinçle haber aldım. Bu konuda Berlin'de 30 Kasım'da yapacağınız toplantıya katılmayı candan isterdim. Haftanın bütün günleri yapmak zorunda olduğum işler ve daha önceden verilmiş sözler var, gelemiyorum. Bu yüzden üzüntüm büyüktür.

Ozanlar ve bütün sanatçılar, halkımızın en duyarlı evlâtlarıdır. Tarihimizde onlar pek çok zaman kendi dertlerini arkaya atıp halkın sorunlarını öne çıkarmayı ve bu uğurda yaşam boyu savaşmayı başarmışlardır. Bugünkü koşullar hepimizin barış, demokrasi ve sosyalizm uğruna çalışmamızı istiyor. Bu uğurda birlik olmamız gerekiyor.

Halk ozanlarının çalışmaları her zamanki gibi halkımıza layık olsun. Halk ozanlarının birliği öbür aydınlarımıza örnek olsun.

Size, Sayın Ursula Reinhard'a ve toplantınıza katılan bütün arkadaşlara candan gönülden selâm, sevgi ve saygılarımla, sonsuz başarılar dilerim...

F. BAYKURT

K A R A M A N L I G U F R A N I

Harun Yiğit

Gufranî,Konya'nın Karaman ilçesine bağlı Başkışla bucağında,1863 yılında doğmuştur,Koçak Dedeler namı ile tanınan aileden Ferhat Ağa'nın oğludur.Asıl adı Ali dir.

Gufranî okuyup yazacak kadar öğrenim gördükten sonra,küçük yaşta çiftçiliğe başlamış.Onbeş yaşlarında arkadaşlarının teşvikiyle saz öğrenmiş,saz ve söz sohbetlerinde ustalarının şiirlerini ve deyişlerini okumuş,bir müddet sonra kendi şiirlerini,kendi sazında,kendi okumağa başlamış.O zamanlar da Konya'da aşıklar durağı olan Sulu Kahve'ye davet edilmiş.Sulu Kahve'de Silleli Aşık Figanî ve Konyalı Aşık Cevrî ile karşılıklı atışmalar yapmış,onlarla dost olmuş.Böyle geziler onun şiirsel yönünü güçlendirmiş,hece ve aruzla muhteşem deyişler ve destanlar söylemeğe başlamıştır.

Gufranî'nin hayatı ve eserleri hakkında derli toplu bilgi edinilememiştir.Hatta onun güzel şiirlerinin birçoğunu başka halk ozanlarına maledenler bile olmuştur.Ama şu bir gerçektir ki,Gufranî 19.yüzyılda halk edebiyatına ölümsüz şiirler ve destanlar miras bırakmıştır.T.F.A. nın bir çok çabalarına rağmen,Gufranî'nin eli ile hazırlanmış cöngü bulunamamıştır.T.F.A.'nın elinde Gufranî'nin yirmi kadar şiir ve deyişi bulunmaktadır.

Onun çok meşhur olan KİM BİLİR adlı destanından birkaç kıtayı örnek olarak sunarak,şiirde ve destandaki büyük ustalığını göstermiş oluruz...Böylece Gurfanî'yi hem tanımış,hem de ölümsüzlüğünü bir kere daha ispat etmiş oluruz.

(Kaynak:Türk Folklör Araştırması c.2,s.438,M.Önder)

K İ M B İ L İ R

Katre idim ummanlara karıştım
Kaç bulandım kaç duruldum kimbilir
Alemleri kaç devrilüp dolaştım
Bir sanata kaç sarıldım kimbilir

Bulut olup ağdığımı bilirim
Yaren ile yağıdığımı bilirim
Altı anadan doğduğumu bilirim
Kaç obadan kaç soruldum kimbilir

Kaç kez ganî oldum kaç kere fakir
Kaç kez altun oldum kaç kere bakır
Bilemem kaç kitap ismimi okur
Kaç defterde kaç görüldüm kimbilir

Kaç âlet oldum ellerde bakıldım
Semâdan kaç kere indim çekildim
Balçık oldum binalara yapıldım
Kaç yıkıldım kaç kuruldu kimbilir

Bazen nebat oldum toprakta sürdüm
Bilmem kaç atanın sülbünde durdum
Bir defa cennet-i âlâya girdim
Fakat nâre kaç sürüldüm kimbilir

Şikar olup say dolundum tutuldum
Nice nice penbe olup atıldım
Dokundum tezgâhta halka satıldım
Kaç açıldım kaç dürüldüm kimbilir

Gufranî der tarifatım boş değil
Güzel dinle bağrım demir taş değil
Felek ile hiç aramız hoş değil
Kaç barıştım kaç darıldım kimbilir.

(Destanın tamamı değildir)

G E V H E R İ

HASAN KUZU

Gevherî onyedinci yüzyılda yaşamış halk şairlerimiz arasında eserleri en çok yayılmış ve tanınmış olanlarından biridir. Buna rağmen günümüzde Gevherînin ünü pek duyulmamıştır. Halk şairleri arasında öteden beri Gevherî'nin aslen Kırımlı olduğu söylenmiş fakat bu bilgiyi ispatlayacak bir ize rastlanmamıştır. Ancak 17. yüzyılda yaşadığı ve 1734 senesinde öldüğü bilinmektedir. Şimdiye kadar Gevherî hakkında verilen bilgiler genellikle ozanın kendi şiirlerine dayanmaktadır. Örneğin:

Gevherî tabidir Mustafa ismim
Bir katre meniden halk oldu cismim
Levhi mahfuz üze yazılmış resmim
Hikmet-i hüdaya uğradım geldim

Şairin bu dörtlüğüne dayanılarak asıl adının Mustafa olduğu, daha başka bir dörtlükte Mehmet geçtiği için asıl adının Mehmet olduğu kanısına varılmıştır.

Gevherî'nin şiirleri sevda ile yanıp tüter. Sevdası onu yerinde rahat bırakmaz. Anadolu'yu, Arabistan'ı, Şam'ı karış karış dolaşır. Yüreğinin sevdalı ateşi mavi bir alev gibi şiirlerinde ve türkülerinde süzülür. Rüzgarın peşine takılan kuru bir yaprak hızıyla sevgilisinin ardından koşar durur. Bütün isteği saçı leyla, "gülü-ra-na", "melek sima" olan yarine kavuşmaktır. Fakat koş-tukça, aradıkça, kavuşmak için coşup taştıkça sevdiğini daha da kaybeder. O zaman sesi yaslı, umutsuz ve harap-tır Gevherî'nin.

Beni mecnun edip ey saçı leyla
Aklû fikrim alıp kanda gidersin
Evveli yüz verip ya şimdi cana
Ferdalara sarıp kanda gidersin

Gevherî için aşk büyük bir ihtiyaçtır. Hayat-
ta çektiği bin türlü çile ona bu gereksinimi unutturma-
mış, yüreği daima sevgilisiyle birlikte çarpmıştır. Gezip
dolaştığı diyarlarda, bulunduğu demlerde, hep saçı "leyla"
siması "melek" gülü "ra'na" olan yarini hayallemiş...

Günün birinde, saçı ağarmış, beli bükülmüş bir
vaziyette düşmüş Gevherî kara toprağa... O topraktan da-
ha nice sevdalı şair filizlenmiş. Sümmani, Dertli, Ruhsati
...gibi. Daha niceleri yetişecek yeni yeni...

Merhamet kıl kaşı keman
Ehli imana benzersin
Salınıp gittiğin zaman
Servi revana benzersin

Dinle gelir görse kafir
Lütfun yoktur cevrin vafir
Yükün yüklenmiş cevahir
Ulu kervana benzersin

Mah yüzünden nur saçılır
Gerdandan zemzem içilir
Türlü çiçekler açılır
Baharistana benzersin

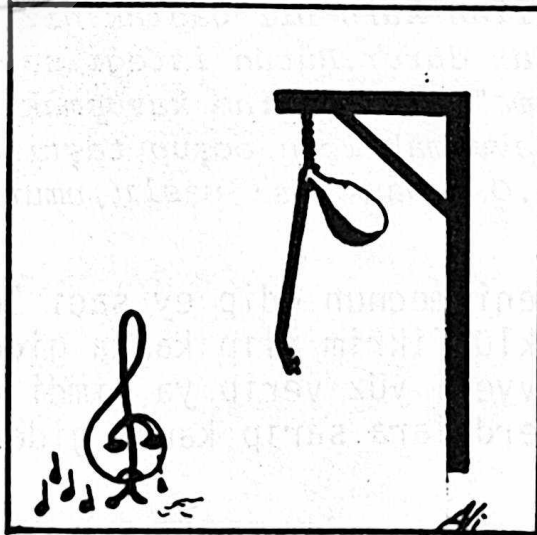
Gevherî medheder seni
Yaş yerine döker kanı
Gel mahzun gönderme beni
Ulu sultana benzersin

Aşkına düştüm ne çare
Sataşmışım ahu zare
Çekerlerse beni dare
Ben geçerim gönül geçmez

Aşk tuzakına tutuldum
O yare yandım yakıldım
Ara yerden ben çekildim
Ben geçerim gönül geçmez

Seni bana veren haktır
Kuzum aşıkların çoktur
Severim inkarım yoktur
Ben geçerim gönül geçmez

Gevherî der o kaşların
Aşıka çoktur işlerin
Harman sonu dervişlerin
Ben geçerim gönül geçmez

DEYİŞLER VE SEMAHLAR KONSERİ

Ekim ayı sonunda Kültür ve Gençlik Merkezi adlı kuruluş Türkiye'den saz hocası Yavuz Top'u davet etti.   hafta boyunca Batı Berlin'de iyi saz  alanlar mızrap vuruşları ve yeni saz öğrenenler saz  alma kuralları üzerine kursa katıldılar.

Kursların sonunda Yavuz Top, Adil Aslan'la birlikte, Deyişler ve Semahlar adlı bir konser verdi.

Hem Yavuz Top'un saızı usta kullanışı, hem de asırları günümüze taşıyan, geleceğe umut ışığı saçan halk türkülerimizin gücü izliyenleri adeta b   ledi.

Dile imiz, böyle yetkin konserlerin daha sık gerçekleştirilmesi. Elbette organizedeki olumsuzluklar aşılmalı ve konser esnasında salonda izleyiciler tarafından suketin korunması da gerekenler arasında.

Halk türkülerimizin ve bugün yaşamayan ozanlarımızın yeniden derlenerek ve g c l  bir şekilde yeniden yaratılarak halka sunulmasında Başta Arif Sa , Yavuz Top ve Musa Eroğlu olmak üzere , sanatçılarımızın değerli çalışmaları halktan hakettikleri taktiri toplamaktadır. Onlar özellikle tekke müziğini ve türkülerini  a daş bir yorumla yeniden yaratmaktadırlar.

Yine aynı sanat ılarımızda yer yer günümüz halk ozanlarının türkülerine de rastlanmaktadır. Umarız ki, bu örnekler yurtta ve yurtdışında yaşayan halk ozanlarının başarılı türküleriyle çoğaltılır.

Zira "bugünü yaşayan kalır", "geçmişi olmayanın geleceği olmayacağı" gibi...

***** Mustafa Demir

YAVUZ TOP

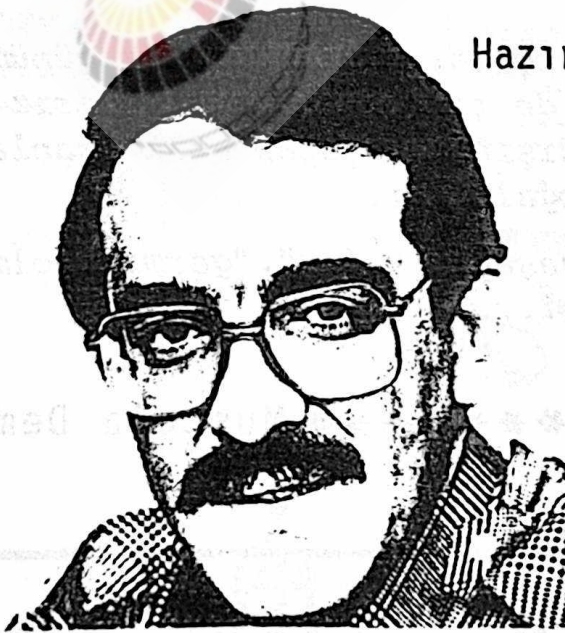
1950 yılında Erzincan'da doğdu.Yedi yaşında bağlama çalmaya başladı.Yörenin halk ozanlarından,özellikle Aşık Daimî'den esinlendi.İlkokulu Tercan'da bitirdi.Orta öğrenimini Erzincan'da yarım bıraktı.Daha sonra orta ve liseyi dışardan sınavlara girerek bitirdi.1967 yılında TRT İstanbul Radyosu sınavlarını kazanıp,yetişmiş bağlama sanatçısı olarak göreve başladı.1975 yılında kurulan Türk Müziği Devlet Konservatuarı'na bağlama öğretim görevlisi olarak atandı.

Yavuz Top özellikle halk müziğinin çok seslendirilmesi için halk çalgılarından oluşan bir halk müziği orkestrası kurdu.Belirli dönemler ihtiyacı duyulan halk müziği kontrbası ve halk müziği viyolenselliğini üstlendi.

Bugünler ise Türkiye'nin çeşitli yörelerinden değişler derliyor ve kasetleştiriyor.Kurduğu müzik dersanesinde dersler veriyor.

Yavuz Top dünya görüşünden dolayı hem TRT hem de konservetuardaki görevlerinden men edilmiştir.

Hazırlayan:HASAN KUZU

YOKSUL

Bugün yine yandı bağrım eridi
Yoksul bir çocuğun halini gördüm
Bakıyordu ama sanki kör idi
Yoksul bir çocuğun halini gördüm

Yanıyor güneşten fakirin yüzü
Ne yapsın zavallı tutulmaz sözü
Yoksulluktan yanmış kavrulmuş özü
Yoksul bir çocuğun halini gördüm

Kimi sarılıyor kumaşa kürke
Bu nasıl adalet bu nasıl ülke
Zavallıcık topluyordu tenেকে
Yoksul bir çocuğun halini gördüm

Vardım sordum zavallının halini
Yokluk kırdı diyor benim belimi
Desem diyor koparırlar dilimi
Yoksul bir çocuğun halini gördüm

Acı idi anlamlıydı sözleri
Anlatırken dolup geldi gözleri
Hiç düşünen yok mu diyor bizleri
Yoksul bir çocuğun halini gördüm

SEYCAN ÇAĞLAR-AVUSTRALYA

İŞKENCELER

Köleci toplumdan beri
Ezerler emekçileri
Şışsin diye enseleri
Var olmuştur işkenceler

Devletin bir sistemidir
Sermayenin isteğidir
Dış güçlerin desteğidir
Kurulmuştur işkenceler

Zorbaların yedek gücü
Üç ayaklı darağacı
Celladın yağlı kırbacı
Gözdağıdır işkenceler

Eğitilmiş cellatları
Hazır yeminli MİT'leri
Korumak için itleri
Yapılıyor işkenceler

Sınıfsal savaşımızı
Sayısız yoldaşımızı
Vurmak için başımızı
Kuruluyor işkenceler

Anamızı bacımızı
Onbinlerce gencimizi
Siyasi düşüncemizi
Kırbaçlıyor işkenceler

Ölümlerden korkmuyoruz
Sosyalizme gidiyoruz
Şuna biz inanıyoruz
Yok olacak işkenceler

UMUT UĞRAŞ

DIR DIR

Ulan almanca-germanca
Konuşup anlıyamadım seni
Boğazımda laflar tıkanır kalır
Meister başlar dır dır dır

Asıktı suratı konuştu bana
Sevindim benimle konuştuğuna
Anlamışım gibi hepsine ya ya ya
Türkçe olsaydı başlardım dır dır dır

Tu krank varım dedi
Tu sana bende varım dedim
Ağzı kalabalık tercüman geldi
Tercüman-meister başladı dır dır dır

Elinde kağıtlar sekreter bana
Çıkış vermiş dedi koliga sana
Beş nüfus gözümde canlandı
Eve girdim karı başladı dır dır dır.

GURBETÇİ RIZA

HAYKIRIYOR HALKLAR

Ufuktan bir kızıl güneş doğuyor
Denizler coştı sahili taşıyor
Elinde silahı halkım geliyor
Emperyalizme vura vura geliyor

Coştı halklar bir kızıl ırmak
Faşizmin çarkını yakıp yıkarak
Özgürlük uğruna devrim diyerek
Sosyalizmi kurmak için işçim geliyor

Devrimi'yim derki zulüm bitecek
Mermiyi yağlayıp mavzere sürececek
Faşist cuntadan hesap sorulacak
İsyanı haykırıp halklar geliyor.

DEVİRİMİ-ATINA

Schluss

1

Vor a-ge-a-e war he-tro-na is-si-se-ne-e fr-e-er-güt-len

2x

2

U-mut-le yü-mä yä-ri-na ke-net-lun-ken-di-ne-güt-ven

von 1 bis Schluss

YABANEL YAYINLARI

- Yabanelde Halk Ozanları 5,00
- Zulada Kalan Türküler (Tükendi) 6,00
Can Yoksul - Şiirler -
- Halk Denir Adımıza 6,80
Vedat Kayacık - Şiirler -
- Saatçi Parmakları Vardır Hazzın 7,50
Yücel Sivri - Şiirler -
- Acılar Toprağımdır 11,80
Vehbi Bardakçı - Öyküler -
- Bir Ekmek Var Orada 7,80
Fethi Savaşçı - Şiirler -
- Ayva Kokulu Ev 7,80
Fethi Savaşçı - Öyküler -
- Irgatoğlu Atçalı Kel Mehmet 4,80
Özkan Mert - Destan -

Güney Filmcilik Yayınları Yılmaz Güney'in Kitapları

- Boynu Bükük Öldüler DM 17,50
- Soba, Pencere Camı,
İki Ekmek İstiyoruz DM 15,50
- Sanık DM 10,50
- Salpa DM 9,50
- Hücrem DM 9,50
- Oğluma Hikayeler DM 8,00

İsteme Adresi
YABANEL YAYINLARI
Oranienstraße 188
1000 Berlin 36

TÜRKÜLERLE ANADOLU

* SABAHAT AKKIRAZ
* AKKAYA İKİLİSİ
* AKBABA İKİLİSİ
* FIRAT CANKAT

* **ARİF SAĞ**

FRANKFURT Volksbildungsheim Eschenheimer Anlage 40 6 Frankfurt 1 7.2.1987 Giriş:17. ⁰⁰ Başlama: 18. ⁰⁰	HAMBURG Musikhalle Karl-Muck-Platz 2 Hamburg 36 15.2.1987 Giriş:14. ⁰⁰ Başlama: 15. ⁰⁰
İSVİÇRE Gundel Dinger Gazino Tellplatz İsviçre / BASEL 28.2.1987 Giriş:17. ⁰⁰ Başlama: 18. ⁰⁰	ESSEN Jugendzentrum Papellstr. 1 4300 Essen 1 Giriş:17. ⁰⁰ Başlama: 18. ⁰⁰

BERLİN
Dadaş Düğün Salonu
Stromstr. 11-17
1000 Berlin 21
21.2.1987

Giriş:17.⁰⁰ Başlama: 18.⁰⁰

Ve Berlin'de...

* HASAN KUZU
* ŞEYFETTİN AÇDAŞAN

S A R I S A Z I M

Ben sensiz duramam sana muhtacım
Hele bir yanıma gel sarı sazım
Şu dertli gönlüme sabır ilacım
Hastayım dermanım ol sarı sazım

Otur dizlerime kalbime yaslan
Benimle sukût ol benimle seslen
Gözyaşım gelince neyleyim ıslan
Olur bazen böyle hal sarı sazım

Dalgalı bedeninin kibar bellerin
Nazik perdelerin ince tellerin
Göğsüne değdikçe kaba ellerim
Hazin hazin sesin sal sarı sazım

Senin ile sohbetimiz başlasın
Parmaklar çalışsın mızrap işlesin
Deli gönül hayallesin düşlesin
Dilediği neyse çal sarı sazım

Sazım sen inlersin Fedai coşar
O iniltin bütün yaremi deşer
İnsan doğar amma bir müddet yaşar
O gün baş ucumda kal sarı sazım

FEDAİ-Eylül 1982-İZMİR

Fiyatı: 2 DM.